

Handläggare: Lena Skott
Telefon: 08-508 20 032

FÖRSLAG TILL FOLKHÄLSOPROGRAM FÖR STOCKHOLMS STAD

Svar på remiss från stadsledningskontoret.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Vantörs stadsdelsnämnd beslutar att återropa förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2006-03-24, som svar på remissen.

Monika Viklander
Stadsdelsdirektör

Anders Lindström
Avdelningschef

SAMMANFATTNING

Vantörs stadsdelsnämnd har mottagit remissen Förslag till folkhälsoprogram för Stockholms stad. Utgångspunkt för programförslaget har varit att det för närvarande inte finns någon helhetsbild av stockholmarnas hälsa och inte heller något system för att bevaka de bestämningsfaktorer som kan påverkas genom stadens arbete. Många av stadens verksamheter gör viktiga insatser för att främja en god utveckling av hälsan, men det saknas ett helhetsperspektiv på folkhälsoarbetet. Det föreslagna programmet följer de elva målområden som återfinns inom det nationella folkhälsomålet.

Förvaltningen har invändningar mot programförslaget och föreslår i detta tjänsteutlåtande att stadsdelsnämnden avstyrker förslaget, i synnerhet inrättandet av en kanslifunktion på socialtjänstförvaltningen.

ÄRENDETS BEREDNING

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom strategi- och planeringsavdelningen.

BAKGRUND

Vantörs stadsdelsnämnd har mottagit remissen Förslag till folkhälsoprogram för Stockholms stad.

I oktober 2005 uppdrog kommunfullmäktige åt socialtjänstnämnden att ta fram ett förslag till folkhälsoprogram för Stockholms stad (dnr 325-2831/2005). Kommunfullmäktiges uppdrag samt beslutet om översyn av stadens styrdokument (dnr 021-3771/2004) har utgjort grunden för utformandet av programförslaget.

Utgångspunkt för uppdraget har varit att det för närvarande inte finns någon helhetsbild av stockholmarnas hälsa och inte heller något system för att bevaka de bestämningsfaktorer som kan påverkas genom stadens arbete. Många av stadens verksamheter gör viktiga insatser för att främja en god utveckling av hälsan, men det saknas ett helhetsperspektiv på folkhälsoarbetet.

Socialtjänstnämnden har överlämnat förslaget till kommunfullmäktige för beslut om fastställande av programmet. Stadsledningskontoret har remitterat programförslaget till samtliga stadsdelsnämnder för yttrande.

FÖRSLAGET I KORTHET

Framtagandet av förslaget

Ärendet har beretts inom Preventionscentrum Stockholm (Precens) vid socialtjänstförvaltningen i en arbetsgrupp med representanter för miljö-, konsument-, utbildnings- och idrottsförvaltningarna, två stadsdelsförvaltningar samt stadsledningskontoret. En styrgrupp bestående av borgarråd och förtroendevalda i kommunfullmäktige från respektive oppositionsparti har ansvarat för arbetet. Synpunkter har inhämtats från referensgrupper, intressenter och andra kontakter både internt i staden och externt.

Programmet

Utgångspunkter för folkhälsoarbetet är *långsiktighet*. Folkhälsoarbetet ska ingå i det vardagliga arbetet och verka under lång tid för att ge resultat. Korta projektinsatser tonas ner till förmån för reguljära åtaganden. Det är det systematiska arbetet, integrerat i den egna verksamheten, som kan förväntas ge de stora folkhälsovinsterna. Vidare anges att *samverkan* mellan många aktörer, där ansvarsområdena är tydliggjorda, utgör kärnan i det lokala folkhälsoarbetet. Den *vetenskapliga grunden* är viktig; de insatser som görs

ska ha evidens eller bygga på beprövad erfarenhet så långt det är möjligt. Synen på folkhälsa måste utgå ifrån ett *helhetsperspektiv* då hälsan påverkas av många faktorer i många olika sammanhang. Programperioden föreslås gälla från och med 2006-07-01 till och med 2010-12-31 vilket överensstämmer med miljöprogrammets giltighetsperiod.

Det *övergripande målet* för folkhälsoprogrammet är att skapa förutsättningar för god hälsa på lika villkor för boende och anställda i staden. Detta mål sammanfaller med det nationella folkhälsomålet och dess elva målområden. Utifrån behov och uppdrag väljer nämnder och bolag något eller några målområden att utveckla. Målområdena är följande:

1. Delaktighet och inflytande i samhället.
2. Ekonomisk och social trygghet.
3. Trygga och goda uppväxtvillkor.
4. Ökad hälsa i arbetslivet.
5. Sunda och säkra miljöer och produkter.
6. En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård.
7. Gott skydd mot smittspridning.
8. Trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa.
9. Ökad fysisk aktivitet.
10. Goda matvanor och säkra livsmedel.
11. Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande.

För varje målområde anges den nationella målformuleringen. För varje målområde anges också de viktigaste bestämningsfaktorerna och huvudaktörerna inom respektive område. Under den första programperioden ska *barn och unga* prioriteras, enligt förslaget.

I programförslaget anges att eftersom målområdena omfattar många och breda verksamheter måste arbetet med nödvändighet *växa fram gradvis*. För andra halvåret 2006 föreslås att nämnder och styrelser gör en sammanställning av den egna verksamheten utifrån ett folkhälsoperspektiv, med utgångspunkt i de elva målområdena. Syftet är att sammanställningen ska utgöra ett underlag inför skrivande av verksamhetsplan för år 2007 som föreslås innehålla de mål och åtaganden som nämnden har för folkhälsoarbetet. Sammanställningen ska också användas i verksamhetsrapporteringen för 2006, dvs. vad har man gjort på folkhälsoområdet under det gångna året.

För år 2007 föreslås bl.a. att sammanställningen av stadsdelsnämndernas eget arbete kompletteras med befolkningsdata rörande folkhälsa. Under denna period föreslås också att stadsledningskontoret utreder nyttan av ett välfärdsbokslut/elevhälsobokslut inom ramen för ILS (Integrerat system för ledning och uppföljning av stadens ekonomi och verksamhet). År 2008 fortsätter det praktiska arbetet. En halvtidsavstämning genomförs av stadsledningskontoret för att se vad arbetet har gett så långt. Mot slutet av programperioden, under 2009-2010, föreslås att socialtjänstnämnden i samverkan med

stadsledningskontoret genomför en översyn och revidering av programmet inför den kommande programperioden åren 2011-2015.

Styrning, lokala mål och uppföljning

Folkhälsoarbetet ska ingå i stadsdelsnämndernas reguljära verksamhet och därmed bedrivas inom ramen för ILS. Programmet är *en övergripande ram* som inte detaljstyr det lokala arbetet. Med stadens elva målområden sätter varje stadsdelsnämnd egna mål för sitt folkhälsoarbete utifrån behov, analyser och kartläggningar samt vad man redan gör. Vidare beskrivs i förslaget att folkhälsoprogrammet berör frågor som även behandlas i andra styrdokument, dessa används för fördjupning inom respektive målområde. Frågor eller problemområden som har ett tydligt folkhälsoperspektiv, men som återfinns inom andra styrdokument i staden, ska följas upp inom ramen för dessa.

För att stödja nämnder och bolag i folkhälsoarbetet föreslås att funktionen *folkhälsostrateg* inrättas, med placering på stadsledningskontoret. Folkhälsostrategens uppgifter ska bl.a. bestå i att följa upp KF/KS beslut som rör folkhälsan, ansvara för uppföljning av folkhälsoprogrammet i enlighet med ILS, följa utvecklingen av folkhälsosituationen och ha god överblick över hur folkhälsoarbetet bedrivs i staden, föreslå utvecklingsområden m.m.

Ett *folkhälsokansli* inrättas med placering på Precens vid socialtjänstförvaltningen. Kansliet ska bl.a. samverka med folkhälsostrategen, stödja det lokala arbetet, ta fram och sprida information i folkhälsofrågor, anordna utbildningar, konferenser etc. och vara kontaktpersoner för stadens medlemskap i Forum Folkhälsa (nationellt nätverk mellan kommuner och landsting).

Under hela programperioden utvecklar stadsledningskontoret och folkhälsokansliet den centrala organisationen för folkhälsoarbetet. Likaså ska samarbetet fördjupas internt inom staden och externt med andra aktörer, främst landstinget.

Kostnader

Eftersom inga medel finns särskilt avsatta för folkhälsoarbete i budgeten för 2006 fokuseras 2006 års arbete på inventering, enligt förslaget. För kommande år anges dock att särskilda medel måste avsättas för genomförandet av folkhälsoprogrammet. Den totala beräkningsbara kostnaden under programperioden uppskattas till 16,8 mnkr vilket innefattar tillskapandet av en organisation, kommunikation av programmet, satsningar på kompetensutveckling av nyckelpersoner (tjänstemän och förtroendevalda), information- och materialproduktion, statistiska bearbetningar och utredning av välfärdsbokslut. I kostnaden ingår också 100 tkr/stadsdel årligen för att stimulera ett utvecklat lokalt arbete.

Indikatorer

I socialförvaltningens tjänsteutlåtande föreslås att socialtjänstförvaltningen får i uppdrag av socialtjänstnämnden att, i samverkan med stadsledningskontoret, ta fram *indikatorer* inom varje målområde för några utvalda bestämningsfaktorer som har påverkan på folkhälsan.

FÖRVALTNINGENS SYNPUNKTER

Såsom framhålles i programförslaget bedrivs redan idag ett folkhälsofrämjande arbete på olika sätt inom stadsdelsnämndernas verksamheter. Nämnas kan för Vantör det brotts- och drogförebyggande arbetet, arbetet för trygghet- och trivsel inom ramen för Stadsdelsförnyelsen, elevhälsoarbetet i skolorna, demokratifrågorna etc. Förvaltningen är i princip positiv till en gemensam målinriktning för folkhälsoarbetet och större möjligheter att samlat och tydligt kunna beskriva folkhälsoläget, men är tveksam till att detta sker genom tillskapandet av ett nytt program i enlighet med föreliggande förslag.

I förslaget anges ett övergripande mål med tillhörande elva målområden. Programmet ska ses som en *övergripande ram* som inte ska detaljstyra det lokala arbetet. Med stadens elva målområden som ram ska varje stadsdelsnämnd sätta egna mål för sitt folkhälsoarbete. I förslaget anges att barn och unga ska prioriteras under denna första programperiod, dock inte närmare på vilket sätt. Samtidigt konstateras att folkhälsofrågorna återfinns inom ramen för många andra styrdokument (både befintliga och kommande såsom Agenda 21-strategin och allergiprogrammet). Frågor eller problemområden som har ett tydligt folkhälsoperspektiv, men som återfinns inom andra styrdokument i staden, ska följas upp inom ramen för dessa. Vidare anges att folkhälsoarbetet med mål och tillhörande uppföljning ska inrymmas inom ILS.

Förvaltningen ser positivt på en för staden gemensam målinriktning beträffande folkhälsoarbetet men ser, mot bakgrund av ovanstående, svårigheter i hur detta konkret ska uppnås genom det föreslagna programmet där tydliga, uppföljningsbara mål saknas.

Därutöver anser förvaltningen att det råder oklarhet i hur folkhälsoprogrammet ska förhålla sig till övriga styrdokument, i synnerhet miljöprogrammet och Agenda 21-strategin. Tillskapandet av ytterligare ett program är inte i enlighet med stadens ambition att hålla nere antalet styrdokument. Förvaltningen föreslår att stadens gemensamma ambition och målinriktning för folkhälsoarbetet istället får ta sitt uttryck i budgeten där kommunfullmäktige formulerar mål för verksamhetsområdena under respektive inriktningsmål.

Förvaltningen är däremot positiv till förslaget att *indikatorer* tas fram som speglar utvecklingen beträffande folkhälsoläget. Det är positivt att man på en stadsövergripande nivå utvecklar metoder som främjar stadsdelsnämndernas möjlighet att följa och beskriva folkhälsoläget på lokal nivå. Det skulle också möjliggöra "benchmarking" med andra stadsdelsnämnder och staden som helhet samt jämförelser över tid, dvs. går utvecklingen åt rätt håll? Det är förvaltningens uppfattning att framtagandet av indikatorer är en funktion som bör kunna ligga hos stadsledningskontoret och inte hos socialtjänstförvaltningen.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden särskilt *avstyrker* förslaget om inrättandet av ett *folkhälsokansli* med placering på socialtjänstförvaltningen. Det är förvaltningens bedömning, i det fall kommunfullmäktige väljer att anta programförslaget, att de

funktioner som föreslås för folkhälsokansliet bör kunna samlas hos den föreslagna folkhälsostrategen på stadsledningskontoret.

Förvaltningen föreslår att Vantörs stadsdelsnämnd avstyrker förslaget till folkhälsoprogram och i övrigt åberopar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

BILAGA

Förslag till folkhälsoprogram för Stockholms stad.